

PRŮZKUM ŽIVOTA POLITICKÝM BOJEM

Jaroslav Šabata (1927–2012)

–

Charta 77 (45 let)

Katalog k výstavě Oddělení dějin kultury
antitotalitního zaměření Moravského zemského muzea
a Masarykovy demokratické akademie

Patrik Eichler – Kristina Andělová (eds.)

Patrik Eichler – Kristina Andělová (eds.)

Průzkum života politickým bojem

Jaroslav Šabata (1927–2012) / Charta 77 (45 let)

Lektorovali

doc. PhDr. Stanislav Holubec, Ph.D. et Ph.D.

doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

Autory textů jsou

Kristina Andělová, Jan Černý, Patrik Eichler, Lukáš Jelínek, Václav Kaška, Michal Kopeček, Jan Mervart, Petra Pichlová, Václav Škořepa, Vítězslav Sommer, Kacper Szulecki, Tomáš Zahradníček

V katalogu jsou použity materiály

Ackermann-Gemeinde, Archivu bezpečnostních složek, Archivu KDU-ČSL, Archivu Masarykovy univerzity, České televize, České tiskové kanceláře, Libri Prohibiti, dvouměsíčníku Listy, marxists.org, Masarykovy demokratické akademie, Moravské galerie v Brně, Moravské zemské knihovny, Moravského zemského archivu, Moravského zemského muzea, NAF Dementi / Ośrodek „Pamięć i Przyszłość“, Národního archivu, Národního muzea, Státního okresního archivu Zlín, Ústavu pro českou literaturu Akademie věd České republiky a ze soukromých archivů Kristiny Andělové, Patrika Eichlera, Moniky Horákové a Michala Uhla, Jana Kavana, Jiřího Müllera, Anny Šabatové, Jana a Marcely Šabatových

Na přípravě katalogu se dále podíleli

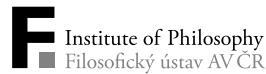
Jiří Koubek, Thomas Oellermann, Daniel Ort

© Masarykova demokratická akademie, 2022

© Moravské zemské muzeum, 2022

ISBN 978-80-87348-34-5 (Masarykova demokratická akademie, z. s.)

ISBN 978-80-7028-584-8 (Moravské zemské muzeum)



Publikace vznikla jako katalog k výstavě

Průzkum života politickým bojem. Jaroslav Šabata (1927–2012) / Charta 77 (45 let).

Výstava a kritický katalog vznikly na základě institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace poskytované Ministerstvem kultury České republiky (DKRVO, MK000094862).

CZ: Tato publikace používá také data, která poskytuje výzkumná infrastruktura LINDAT/CLARIAH-CZ (<https://lindat.cz>) podporovaná Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (projekt č. LM2018101).

ENG: The publication has also been using data provided by the LINDAT/CLARIAH-CZ Research Infrastructure (<https://lindat.cz>), supported by the Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic (Project No. LM2018101).

Vznik výstavy a katalogu podpořila pražská kancelář Friedrich-Ebert-Stiftung.



Obsah

Úvod: rozcestník jednoho politického boje	9
Patrik Eichler – Kristina Andělová	
Rodina v politice. Politika v rodině	15
Kristina Andělová	
Po válce a v 50. letech	25
Václav Kaška – Vítězslav Sommer	
Reformně komunistická éra a přechod do opozice	33
Jan Mervart	
Levicový disident	41
Václav Skořepa – Lukáš Jelínek	
Heretická geopolitika Jaroslava Šabaty	47
Michal Kopeček – Kacper Szulecki	
Novodemokratická revoluce Jaroslava Šabaty	53
Jan Černý	
Politik a mentor.....	61
Patrik Eichler – Tomáš Zahradníček	
Brněnští první signatáři Charty 77	69
Petra Pichlová	
O autorech	94
Summary	96
Seznam použité literatury	98
Literatura a publikované prameny	100

Úvod: rozcestník jednoho politického boje

Patrik Eichler – Kristina Andělová

Pozoruje z Brna, čo sa to v blízkom a vzdialenom okolí deje, a možno si pre seba hovorí: Nakoniec sa to predsa všetko na dobre obráti.

ČARNOGURSKÝ, Ján: Sympatický lavičiak, In: ŠABATA, Jan (ed.): *Když se řekne Šabata. Opožděný sborník k 70. narozeninám Jaroslava Šabaty*, Brno: Doplněk, 1998, s. 9

Posledního rozloučení s Jaroslavem Šabatou se v Městském divadle v Brně účastnily v sobotu 23. června 2012 stovky lidí. Znamý brněnský politik, politický filozof, vysokoškolský pedagog, disident i mentor řady o generace mladších lidí nejen z prostředí politické a občanské levice, ale i brněnského ekologického hnutí zemřel po delší nemoci krátce po půlnoci ve čtvrtek 14. června 2012.

Výstava a kritický katalog *Průzkum života politickým bojem. Jaroslav Šabata (1927–2012) / Charta 77 (45 let)* nabízejí s odstupem deseti let první systematictější zpracování Šabatova života. Bereme je zároveň jako příležitost k Šabatovu návratu do Brna, kde vystudoval a vyrůstal v politickou osobnost.

Předkládaná publikace přivede čtenáře nejen do Šabatových rodných jihomoravských Dolenic, ale dá mu nahlédnout i do Šabatovy akademické a politické kariéry 50. a 60. let 20. století a práce v disentu. Připomíná také jeho polistopadové angažmá na poli česko-slovenských a česko-německých vztahů. Součástí katalogu je i výklad Šabatových zahraničně-politických tezí a konceptu novodemokracie, předpokládajícího nejen v domácí politice potřebu těsné spolupráce mezi křesťanskou a sociální demokracií coby dvěma reprezentantkami hnutí společně usilujících o osvobození člověka.

Jaroslav Šabata představuje politickou osobnost, která je v české historické paměti vnímána kontroverzně především kvůli svému aktivnímu stalinskému angažmá v 50. letech, včetně účasti ve studentských vylučovacích komisích, tzv. akčních trojkách. Politickou motivaci dle všeho mělo jeho jmenování docentem bez odpovídajících náležitostí k habilitačnímu řízení. Zároveň však Jaroslav Šabata patří mezi nejvýznamnější disidenty a bojovníky za lidská práva během normalizace a kvůli této činnosti strávil řadu let ve vězení.

Rodina v politice. Politika v rodině*

Kristina Andělová

U nás se o politice mluvilo denně, a když se sešlo víc lidí třeba o hodech, tak se sedlo a začalo se politizovat. Probraly se všechny události od politiky velké až po komunální. Já už jsem o tom přemýšlel, protože jako chlapec jsem měl dojem, že je to poměrně obecné. Zjistil jsem ovšem, že ta míra byla výjimečná. I můj otec měl fantastický přehled, pokud šlo o politické dění, byl velmi sečtělý, četl, řekl bych, na běžícím pásu romány. Četl, co mohl sehnat, to byla jeho záliba, četl historické romány, Churchillův životopis a tak dále. Dlouho jsem si myslel, že takových pánů je hodně, ale zjistil jsem, že ne. To je bezpochyby ten prvek v naší rodinné tradici, který mě přivedl na politickou dráhu. O tom není pochyb.

ŠABATA, Jaroslav: Zábor byl pro rodiče katastrofa. Náš český rod v německých Dolenicích II, In: WAGNEROVÁ, Alena (ed.): *Neodsunuté vzpomínky*, Praha: Prostor, 2001, s. 42

Jaroslav Šabata se narodil 2. listopadu 1927 v obci Dolenice (Tulnitz) u Znojma jako nejstarší ze sedmi dětí do česko-německého manželství Rudolfa a Rosy Šabatových. Ti zde hospodařili na rozsáhlém statku, který získali v rámci pozemkové reformy v roce 1921. Podle údajů sčítání lidu z roku 1930 žilo v Dolenicích 383 občanů, z nichž 285 bylo německé a 98 české národnosti. Rodina Šabatova tvořila zhruba čtvrtinu všech českých obyvatel. Dolenice byly původně čistě německá vesnice (prvním Čechem zde byl údajně prastrýc Jaroslava Šabaty).²⁹ V roce 1918 zde byla rakouskými Němci vyhlášena provincie, která se nazývala Německá jižní Morava (*Deutsch-südmähren*) a představovala jeden z územních celků tzv. Německého Rakouska, krátce existujícího státního útvaru v oblasti jižní Moravy po skončení první světové války. Na konci roku 1918 bylo toto území obsazeno československými vojenskými jednotkami a následující rok připojeno k Československu. Část jižní Moravy s německou většinou obyvatel se po Mnichovské

* Text vznikl v rámci grantového projektu GAČR Dějiny Charty 77 v domácí a transnacionální perspektivě, reg. č. 22-05450S.

²⁹ ŠABATA, Jaroslav: Zábor byl pro rodiče katastrofa. Náš český rod v německých Dolenicích II. In: WAGNEROVÁ, Alena (ed.): *Neodsunuté vzpomínky*. Praha: Prostor, 2001, s. 37.



Rodina Šabatova tvořila zhruba čtvrtinu všech českých obyvatel obce. Stála za založením české hospody i školy. (Archiv Anny Šabatové, dále AŠ)



Čtveřice mladších sourozenců s Jaroslavem Šabatou. Shora: Rudolf (1931), Helena (1929), Jaroslav (1927), Eva (1936) a Hana (1938). Asi 1941. Dva jeho bratři ještě v dětském věku zemřeli. (Archiv AŠ)



Rudolf a Růžena Šabatovi v Dolenicích se synem Jaroslavem. Rok 1983. (Archiv AŠ)

úspěch

Jaryho vnuk hledá kořeny

Dobrá zpráva ze setkání bývalých jihomoravských Němců

□ MICHAL UHL

Cestou po plzeňské dálnici směrem na Norimberk přemýšlím, jakou mám vlastně šanci. Hledám totiž bratrance mého dědečka, který byl po válce jako spousta dalších sudetských Němců vyhnán z tehdejšího Československa. Zároveň mne přepadají obavy. Bude tam vůbec někdo stát o přítomnost člověka, jehož mateřštinou je čeština?

Před hranicemi naposledy volám dědečkovi a shrnujeme si poslední podrobnosti. Znovu se utvrzují, jak chabé mám znalosti o své široké rodině. Zapisuji jméno bratrance Albina Schrutky, který před časem dědečka kontaktoval a který by prý na setkání Němců pocházejících z jižní Moravy mohl být. Uvidíme.

Hela, Rudy, Eva a Hana

Jedu společně s přítelkyní Monikou a jsem rád. Monika umí výborně německy a se sudetskými Němci má četné profesní i osobní zkušenosti. Setkání je svoláno do města Geislingen v Bádensku-Württembersku, asi tři hodiny cesty z Rozvadova. Každoroční sraz se koná už více než po šedesáté, několik posledních let ve velké sportovní hale místního gymnázia. Jsou zde rozmístěny stoly s lavičkami. Každý stůl je opatřen velkou cedulí s původním názvem vesnice. Vesnice, které spolu sousedí na mapě, sousedí i zde a každý může snadno nalézt nejen svoji vesnici, ale v dosahu má i své přespolní známé. Účastníků odhaduji něco kolem dvou tisíc.

Pomalu procházím velkou halou a mířím do kraje. „Znam“ – český Znojmo. Hledáme stůl patřící vesnici Dolenice u Miroslavi. Zde se narodil můj dědeček, k němuž jsem jako dítě pravidelně jezdil na prázdniny.

Ukazují se první důsledky mé chatrné připravenosti. Nevím, jaký byl původní název vesnice. Zachraňuje mne znalost sousední vesnice Damnice, odkud pochází můj vzdálený prastrýc Albín. U stolu s cedulkou „Damitz“ už sedí první místní. Hala se teprve zaplňuje a plná bude až kolem poledne.

Odhazuji nervozitu, spolu s Monikou přistupujeme ke stolu a sedáme si k hloučku asi pěti lidí. Opatrně se ptáme po Albínovi, bratraci mého dědečka, a dozvídám se od staršího muže, že letos nepřijede. Ten pán to musí vědět, je totiž rovněž Albínův bratranec. Přemýšlím, zda bratranec bratrance mého dědečka je rovněž dědečkův bratranec. Neschopen se dobrat jasně odpovědět říkám: „Já jsem vnuk Jaroslava Šabaty.“ „To je Jaryho vnuk,“ prohlásí



Trefa do černého. (Michal Uhl s příbuznými)

po chvíli směrem k ostatním. V ten moment se stávám středem pozornosti. „Jaryho vnuk?“ ptá se pro ujistění zatím jediná žena u stolu. Následuje smřšť otázek týkajících se dědečka a dalších příbuzných. Kreslíme genealogický strom a ujasňujeme si, kteří předci nás spojují.

V živé diskuzi s damnickými se dozvídám, že Dolenice jsou německy Tullnitz. Po chvíli proto zamíříme k vedlejšímu stolu. Informace, že jsem „Jaryho vnuk“, zde vzbudí všeobecné veselí. I zde se okamžitě dozvídám kompletní seznam jmen i přesné roky narození všech dědečkových sourozenců. „Hela, Rudy, Eva, Hana,“ odřikávají všichni téměř jednohlasně. Společně kreslíme také plánec Dolenic a ukazujeme si, kde kdo žil. A kde bylo jaké stavení. Většina účastníků setkání má malé fotoalbum, které ukazuje snad každému, s kým toho dne mluvili. Jsou na něm fotografie vesnice, kde se narodili – včetně rodného domu.

Po chvíli přichází k dolenickému stolu můj první dnešní známý, dědečkův bratranec Alfred Gusserle. Říká, že přijel i jeho bratr Franz a že by mě moc rád viděl. S bratry se později setkáváme i při obědě v restauraci. Okamžitě zvou naši dvoucelennou delegaci z Čech ke stolu. Trochu se stydím za své prvopočáteční obavy. Přijeti je vřelá a čini radost nejen mně, ale evidentně i všem zúčastněným.

Odpoledne odjíždím, nadšený z milého přijetí, kterého se mi dostalo, z atmosféry celé

události i zážitků, které si odnáším. Ten dojem kalí jen fakt, že se vracím do kraje, kde je odpor k sudetským Němcům stále ještě spíše normou než menšinovou podivností. ■

Autor je sociolog.



K rodinné historii Jaroslava Šabaty patří také němečtí příbuzní, kteří byli po roce 1945 vysídleni z Československa. S touto částí rodiny udržoval Jaroslav Šabata občasné kontakty. (Repro Respekt)

Po válce a v 50. letech³⁵

Václav Kaška – Vítězslav Sommer

Za kapitalismu prodával dělník svou pracovní sílu; kupcem byl kapitalista. Dělník musel bojovat o výši své mzdy s kapitalistou, který se snažil zvýšeným vykořisťováním vyzískat z jeho práce co nejvyšší nadhodnotu. Tenkrát komunisté, kteří vždy bojovali za zájmy dělnické třídy, hájili do všech důsledků dělníkovu mzdu. Dnes, kdy jsou kapitalisté vyvlastněni a továrny patří pracujícím, hájí komunisté společenské socialistické vlastnictví, usilují o rozvoj výroby a produktivity práce, na níž závisí snižování cen, a tedy i růst reálné hodnoty mezd. ŠABATA, Jaroslav: Zájem jednotlivce podřídí zájmu celku, *Rovnost*, 26. března 1955, s. 5

Prvních patnáct poválečných let bylo pro Jaroslava Šabatu obdobím, kdy se poprvé naplno věnoval politice. Raná fáze jeho politické kariéry se nesla ve znamení stalinismu. Tato etapa je důležitá pro pochopení pozdějšího Šabatova politického a intelektuálního vývoje. Zázitek 50. let a reflexe osobního podílu na excesech komunistické diktatury vedly k jeho posunu na reformní pozice a později do řad politické opozice.

Politické angažmá se u Šabaty podobně jako u mnoha jeho vrstevníků úzce prolínalo s osobním životem. Budování nové společnosti vyžadovalo, aby mladí komunisté byli vzorem „socialistického člověka“. V případě Šabaty to znamenalo rozchod s rodinným zázemím, které pro něj symbolizovalo starý svět kapitalismu, náboženství a tradicionalismu „rodiny venkovského statkáře“.³⁶ Šabata ještě v roce 1960 napsal: „Velký význam pro můj vývoj měla ta okolnost, že jsem byl za svých studií, tedy od svých desíti jedenácti let, značně izolován od rodiny. [...] Ideově jsem se proto vyvíjel velmi samostatně.“³⁷ Později vzpomínal,

³⁵ Text vznikl s podporou projektu Masarykovy univerzity Lidé a země v dějinách střední Evropy, MUNI/A/1459/2021. Text vznikl s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., RVO: 68378114.

³⁶ Charakteristiku rodiny srv. AMU, f. A1 Rektorát CVIII/3, habilitace J. Šabata, Návrh na ustavení Jaroslava Šabaty odborným asistentem katedry marxismu-leninismu Masarykovy university v Brně z 31. července 1952.

³⁷ AMU, f. A2 FF, Osobní spis, č. 4, k. 24, Dr. Jaroslav Šabata: Životopis, 1960.

Otto Šling se stal obětí stranických čistek a byl odsouzen k smrti v procesu s „Rudolfem Slánským a spol.“. Jeho zařazení mezi organizátory protistranického a protistátního spiknutí vrhalo stín podezření na ostatní brněnské komunisty.
(Historické oddělení MZM,
Foto: Karel Otto Hrubý)



„Když byl Otto Šling vykřičen jako československý Rajk a odporný škůdce, Brno jako peleš lotrovská, celonárodně proslulá akce Mládež vede Brno z jara 1949 jako příkladně rafinovaný způsob, jak rozvracet stranu generačními spory, stal jsem se i polouředně... živlem proniknuvším do strany,“ vzpomínal Jaroslav Šabata v roce 1997.
(Plakát Občané budují své město, pomoz i Ty!, GD 19326, Moravská galerie v Brně)



Reformně komunistická éra a přechod do opozice

Jan Mervart

Jsem komunist, nebo chcete-li marxista, od svých jinošských let a jako takového mě samozřejmě štyve byrokratické doktrinářství – to, co s komunismem slučitelné není. To, jak se u nás dělala politika po Únoru, mě vedlo – a nejen mě – k tomu, abychom dokázali, že není jen jedna alternativa. Komunismu jsme se vzdát nechtěli, na to jsme příliš tvrdohlaví, tak jsme museli jinou alternativu nějak prokázat, něco jiného probojovat. Komunismus je nejobsažnější demokratismus. Šli jsme po válce do strany z přesvědčení radikálně demokratického a radikálně demokratický program nechceme zradit.

PROUZA, Petr – FELDSTEIN, Petr: Srpen není naší prohrou. Rozhovor s dr. Jaroslavem Šabatou, *My* 69, č. 4, s. 15

Na počátku 60. let bylo zjevné, že československý státní socialismus nenaplnuje původní utopické cíle. Spolu s ekonomickou krizí docházelo k opožděnému přehodnocování stalinismu. V komunistické straně sílily hlasy volající po strukturálních reformách národního hospodářství, po narovnání národnostního poměru mezi Čechy a Slováky, ale také po širší politické participaci československých občanů. Vedle vlastní akademické kariéry budoval Jaroslav Šabata také svoji kariéru politickou, jež se zakládala jednak na angažmá ve fakultní stranické organizaci a jednak v zapojení do činnosti vyšších stranických orgánů. V 60. letech tak vystupoval jako politický aktivista KV KSČ v Brně a politicky působil též na poli publicistiky.

Zatímco mnozí jiní humanitně vzdělaní intelektuálové se vyjadřovali zejména ke kulturní politice a plédovali pro uvolnění stranického dohledu nad intelektuálním životem, Šabata se vyjadřoval především k národohospodářským otázkám. Jestliže ještě na počátku 60. let hovořil o nutnosti odborné i politické kontroly výrobního procesu,⁴⁵ v polovině stejné dekády již patřil mezi přední zastánce zaváděných ekonomických reforem kladoucích důraz

⁴⁵ ŠABATA, Jaroslav – ŠTĚPÁNKOVÁ, Olga: Kontrola hospodářských orgánů ve světle leninského stylu práce. In: *Sborník prací filosofické fakulty Brno, řada G 6*, 1962, s. 43–65.

TRIALOG O POLITICE

LUDVÍK KUNDERA
JAROSLAV ŠABATA
MILAN UHDE

UHDE: Nemusíme ani citovat Lenina, stačí být občany světa v této chvíli, abychom mohli říci, že politika nemá s morálkou nic společného, i když se morálky dovolává. Je to její pracovní způsob.

KUNDERA: Vsunul bych malíček motto ze Shakespeara. Silný a ve svém šílenství tak vidoucí král Lear říká osleplému Glostrovci: *Paříd si oči skleněné o dělej, že nevidíš, co vidíš – jak politik.*

UHDE: Jenže velká většina lidí je na morálku odkázána. Je za těchto okolností možné porozumění mezi politikou a občany?

SABATA: Lenina vynechme. Ten má sotva co společného s myšlenkou, že politika nemá s morálkou co společného.

UHDE: Opravdu?

SABATA: Vím, mohl byste citovat. Jenže to je jiná věc, já bych mohl citovat také. To k něčemu nevede. Ptal jste se mne, a já neuznávám větu o politice jako o záležitosti, jež nemá s morálkou nic společného. Jsem přesvědčen, že svár morálky a nemorálkou existuje uvnitř politiky právě tak, jako uvnitř občanského života, a právě tak, jako se v občanském životě sváří politika s nepolitikou. Politik, který se zabýval v předstávě, že každá vyšší třída politiky je třída morálnější, je politik upadkový. Právdomní zjevem jeho degenerace je tedy transformovaná pravda běžného myšlení, podle něhož politika nemá s morálkou nic společného.

KUNDERA: Obávám se, že politici spíš tihou ke tomu, vydávat svou amoralnost za kategori nějaké „vyšší“ morálky posvěcené dalekým cílem, jež občany uníká. Ale rozhlížím-li se trochu tímto stoletím, našel bych mezi politiky spíš příklady krátkozrakosti než vidoucnosti...

SABATA: Staré téma. Jeden politik, mně velmi blízký, o mně několikrát prohlásil, že jsem špatný politik. Bylo to obvykle v kritických a vypjatých situacích. Zdálo se mu, že nerespektuji potřeby dané chvíle. A já měl v takových chvílích pocit právě opač-

V brněnském kulturně-politickém časopisu *Host do domu* vyšel zkraya roku 1969 obsáhlý rozhovor s básníkem Ludvíkem Kunderou, Jaroslavem Šabatou a dramatikem Milanem Uhdem o možnostech a limitech politiky. Šabata v něm hájil morálkou coby nedílnou součástí politické práce. (Archiv Libri Prohibiti)

20

SRPNOVÁ INVAZE neni naši prohrou Rozhovor s dr. Jaroslavem Šabatou,

členem jihomoravského KV KSČ,
pracovníkem katedry psychologie
na filosofické fakultě
univerzity J. E. Purkyně v Brně

Hovořili
Petr Prouza
a Petr Földstein

10. srpna 1969, členem KV KSČ na krajské stranické konferenci v dubnu 1968. Od března 1969 rukou do svého ležebního robu byl oganizován KV KSČ.

ky. Čím si vysvětlujete, že v rozhovoru vyprávěl své úvahy, když v předstávě, že politika nemá s morálkou nic společného, a že to byl Milan Uchde, kdo z něj oganizoval KV KSČ.

S: Věste, patří znáte poznamku J. E. Píška o tom, že tu, va přičítá v Brně, je politické. Naše jsou všichni jasně se často samy, inkubující v rámci sebeorganizace. Někdy, pokud jde o Vavříka a Šabata, jsem s r. a r. převládá, že patří k našim našim politikům a k našim české politické reprezentace.

Přítelny toho, že se má na politice podobných a ideových lidí objevit určitý progresivní super, s tím, že jsou akčnější. Bylo to jediné řešení na současně negativní politické úrovni, které zde, se vracím v Prahu, zpráva. Příběh da toho náležel Vavřík. Udržel a přebíral administrativně byrokratického stylu práce, i když měly být nové věci, k jeho přiblížení nebyly v první řadě adekvátní cíle. Nicméně Vavřík byl demokratickým politikem v určitých znacích pro psychologické faktory politiky a se značným smyslem pro perspektivu politický naší společnosti.

Marek, který charakterizoval Vavříkova osobu (léta 1962-1965) se pokusil přetvořit Janu Špaček. Zabýval se s množstvím větší intenzitou praktickými otázkami politiky a spolupráce s Vavřík, který byl zároveň generálním sekretářem KV KSČ a po smrti Špaček šel do svého funkčního období jako zastupitel vstříhl (1961, led, ledce, únor, před XII, vstoupil, v době, kdy Vavřík už z kraje odešel), se zde vyznačoval jasně a neprogresivnějším a narušovacími koncepty politického vedení, jako v době v republice realizovaly. Pro zajímavost, na naše analýzy poskytl i Dubček své velmi vypracované na říjnovém plénu ÚV v roce 1967. V této souvislosti bych chtěl podotknout, že se inspirovale přírodou českých státek v praxi, vstoupil do této. Ten náš politický model měl přitom Suvarenska.

Úspěšný faktor vzniklo - chybělo - takováto brněnské politické úvahy s tím, že to másto se vztáka struktura. Je to tím podstatné být než Praha, ale podstatné by, má ostatně krajně málo, pokud jde o koncentraci tvůrčí síly a osobnosti kulturního a technického světa, a tato okolnost ovlivnila svůj roli. (Druhý júl, který v Brně začal dělat novou politiku, byl intenzivně spojen s vavříkowskými pracovišti. S tím snad souvisí i to, že Brno je dle od Prahy a bylo novu vlnouja postitvovat spousta povody. Součástí se zde formovala pro-progresivní kritiku mezi prakticky struktura aparátu. Proto také v Brně byly tak hluboké rozpravy mezi politik-

11

Nám sedím a není veřejnosti, světlé intelektuální, jako v Praze.

MY: Pozorujeme, že v Brně došlo k výrazné politické změně. Člověk, který se snažil, v oné době určitě, a pro tohle všichni byli politika vpra Vavříka a Špačka.

S: Existuje i když určitě, je jeho síla byla zvláště. Zdálo se, že se zbláznil kvůli. A jeho převládá, že v rámci, protože vznikla dynamický procesem. Mnohým obklopuje, každý s „předstávě“ věci, když se má jež jedním vrátit k tomu Píškovi, jen tak pro zajímavost jedné z našich předních politiků charakterizoval své kraj jako romantický a jako vyjádřit cílem naší strany, což stávek a jasně k tomu bylo málo znané cílem nej-šlechtilší, jasn přední politik, což charakterizuje jako kraj praktický, říká, je spíše jen o Šabatu, ale o celou obširnou údu. V rámci těchto těchto faktorech řešení se v kraj hovoří jako o neprogresivnějším. To má málo lichotit. Máte jasně jedné výhled: praktické otázkou stranické organizaci porovnáji celkové za mnohem vý-spělejší a progresivnější. Takže jen individuální předpoklá- dat, že díky proti Praze a Brně, a my jsou se v ní v celém postavení a ostatně i předtřetím období našel, vychází z toho, že politické politika by měla určovat dá značné míry právě tímto centry.

MY: Šabata říká, že svých projevůch často mluví a odpovídá, když používá, jak používá, je toma probléma a jako je v souvislosti s tím odvoláváme vidíme?

S: Ne to vám se příliš nepokojí anodrom, protože to je vektore vyumělkovaný problém. Zdáno absolutní, předem dáno míra odpovědnosti nově na jedné straně a politika na straně druhé existuje. Problém je v politice, v jejím obsahu. Budto dělat (sovětsí i politice) určitou politiku spíše, nebo i dělat, proli obč. V ústa- máže, kdy začít politik házet nově na z odpovědnost odpovědnosti, protože, že někdy má nic společného s jejich politikou, respektivě, že má je jejich politika nepřijímá. Problém odpovědnosti není morální, ale politický. Pokud se přitom nověto týto, nevidujeme si zřejmě Gustav Husák dostatečně, že v demokratickém ty- pu politického vedení má říši roli spolupůvce politiky, a vlastně svým způsobem máže, že politika pře-kráčeje. Chápe nověto jenou jako transformatoru polit- icky, kterou koncipuje autoritativně politické centrum. Ale nověto je mnohem víc. I když na druhé straně - nemá možná „šabata politika“ k tomu jedné osobní poznám- ka: když se mluví o S. Husák polonizován 31. srpna 1968 na Hradě, odliší má ve všech podstatných bodch, a to kategoricky. Mnohem nastří než bytí, přičemž má

„Boj o novou koncepci socialismu je bojem o nové demokratické svobody...“

18

Srpnová invaze byla pro Šabatu milníkem, nikoli koncem politického zápasu pražského jara. V rozhovoru pro časopis *MY* 69 (č. 4) popisoval tehdejší politické možnosti. Fotografie byla uvedena příznačným výňatkem: „Boj o novou koncepci socialismu je bojem o nové demokratické svobody...“ Rozhovor se stal zámkou k zastavení časopisu. (Archiv Libri Prohibiti)